

PASKAIDROJUMA RAKSTS

dokumentam

PIECAS STANDARTIZĒTAS VEIDLAPAS IZMANTOŠANAI PĀRROBEŽU FINANSIĀLO SANKCIJU IZPILDES PROCEDŪRĀ ATBLSTOŠI PAMATLĒMUMAM 2005/214/TI

Padomes Pamatlēmums 2005/214/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz finansiālām sankcijām¹ (turpmāk “pamatlēmums”) tika pieņemts 2005. gada 24. februārī. Šajā tiesību aktā ir noteikts, ka tiesu vai valsts pārvaldes iestādes var lēmumu par finansiālu sankciju pārsūtīt tieši citas ES valsts iestādei un ka šāda sankcija tiek atzīta un izpildīta bez jebkādam papildu formalitātēm. Procedūru galvenokārt piemēro situācijās, kad naudas sods tiek uzlikts personai, kas nav tās ES valsts rezidents, kurā izdarīts attiecīgais nodarījums, un kas naudas sodu nesamaksā un atstāj minētās valsts teritoriju. Pamatlēmuma īstenošanai noteiktais termiņš bija 2007. gada 22. marts. Pamatlēmumu līdz 2017. gadam ir īstenojušas gandrīz visas dalībvalstis, un ik gadu starp dalībvalstīm tiek pārsūtīti simttūkstoši lietu.

Pārsūtot lēmumu, ar ko nosaka finansiālu sankciju, izdevēja valsts pārsūta apliecību (pamatlēmuma pielikumā) tās dalībvalsts valodā, kura lēmumu izpildīs. Apliecībai būtu jāietver visa nozīmīgā informācija, kas ir pietiekama, lai izpildes valsts šādu lēmumu varētu atzīt un izpildīt. Viens no pamatlēmuma principiem ir tāds, ka lietas tiek pārsūtītas no kompetentās iestādes vienā dalībvalstī tieši kompetentajai iestādei citā dalībvalstī. Pamatlēmumā ir paredzēti vairāki gadījumi, kuros šīm kompetentajām iestādēm procesa gaitā savstarpēji jāapspriežas vai jāsniedz informācija (piemēram, 7., 9., 11., 12. un 15. pantā). Tomēr pamatlēmumā nav ietverti noteikumi par valodu, kurā šādai saziņai būtu jānotiek.

Pēdējos gados gūtā pieredze liecina par nepieciešamību pēc citiem standartizētu veidlapu veidiem, kas atvieglotu atbildīgo iestāžu savstarpēju informācijas apmaiņu par konkrētām lietām. Pēc ikviena pieprasījuma par pārrobežu finansiālām sankcijām parasti tiek nosūtītas vismaz divas papildu vēstules, ko izpildes valsts adresējusi izdevējvalstij, proti, paziņojums, ka attiecīgā lieta ir saņemta/pieņemta un paziņojums par izpildes galīgo rezultātu. Dažos gadījumos ir nepieciešama plašāka informācijas apmaiņa starp attiecīgajām dalībvalstīm.

ES pastāvošās valodu dažādības dēļ pamatlēmuma ietvaros veiktā plašā saziņa ir saistīta ar lielām izmaksām, un tā ir laikietilpīga procedūra. Pirmkārt, tā iemesls ir tulkošanas izmaksas, un, otrkārt, bieži vien ir nepieciešams daudz laika, lai noskaidrotu, kā saprotami konkrēti paziņojumi, un dokumentu tulkošana prasa papildu laiku.

Pēc Vācijas iniciatīvas ir izveidota ekspertu grupa tādu standartizētu veidlapu izstrādei, kuras varētu izmantot saistībā ar pārrobežu finansiālajām sankcijām, lai atvieglotu atzīšanas un izpildes procesu izvairoties no nepieciešamības pēc papildu tulkojuma.

Piecas standartizētās veidlapas neskar pamatlēmuma saturu materiālo tiesību ziņā, un tām nav normatīva spēka. Attiecīgās valsts iestādes veidlapas izmanto pilnīgi brīvprātīgi. Tomēr dalībvalstis tiek mudinātas popularizēt veidlapu izmantošanu, jo tā atvieglotu pārrobežu finansiālo sankciju izpildes mehānisma darbību, kas paredzēta pamatlēmumā, un līdzētu mazināt ar procedūru saistīto finansiālo un administratīvo slogu.

¹ OV L 76, 22.3.2005., 16. lpp.

Nākotnē varētu paredzēt arī iespēju veidlapās ietvertās informācijas apmaiņu veikt elektroniski.

EKSPERTU GRUPAS METODIKA

Pieejā

Eiropadomes ar sadarbību krimināllietās saistītu jautājumu darba grupa *COPEN* savā 2016. gada 13. aprīļa sanāksmē pēc Vācijas iniciatīvas ierosināja vairākām dalībvalstīm izveidot ekspertu grupu, kas apspriestu un izstrādātu standartizētu(-as) veidlapu(-as), lai atvieglotu pārrobežu finansiālo sankciju izpildes procedūru. Eiropas Komisija ir piekritusi iesaistīties izstrādes darbā un koordinēt šo procesu.

Grupā brīvprātīgi ir iesaistījušies eksperti no Polijas, Somijas, Vācijas un Nīderlandes. Tieslietu ģenerāldirektorāta telpās ir notikušas divas ekspertu sanāksmes – 2016. gada 16. oktobrī un 2016. gada 22. novembrī. Šajās sanāksmēs bija iespēja apspriest idejas un izstrādāt dažādo veidlapu projektus. *COPEN* 2016. gada 16. decembra sanāksmē² visas dalībvalstis tika iepazīstinātas ar ekspertu grupas rezultātiem. Balstoties uz rakstveidā iesniegtajām dalībvalstu piezīmēm, eksperti pārstrādāja šo 5 veidlapu tekstu. ***Šajā paskaidrojuma rakstā ir izklāstīts veidlapu izstrādes pamatojums un sīkāks katras veidlapas satura apraksts. Līdz ar to praktiķiem būs iespējams veidlapas pareizi piemērot savā ikdienas darbā.*** *COPEN* savā 2017. gada 21. jūnija sanāksmē apsprieda un pieņēma veidlapu tekstu.³

Ekspertu grupa izvēlējās pieeju, kas balstīta uz pamatlēmuma sistēmas iekšējo loģiku un pieredzi, kura gūta vismaz piecus gadus ilajā ekspertu praktiskajā darbā, kas veikts, pamatojoties uz pamatlēmumu. Veidlapu izstrādes pamats ir pārrobežu finansiālo sankciju izpildes procedūra, un īpaša uzmanība ir pievērsta informācijai, kas nepieciešama sekmīgai izpildei, kam vajadzīga informācijas apmaiņa starp izdevējvalsti un izpildes valsti.

Kāpēc nepieciešamas piecas veidlapas?

Šīs piecas veidlapas tika izstrādātas, lai apmierinātu dažādās vajadzības pēc informācijas, kādas rodas izpildes procesā. Lai gan dažas dalībvalstis aicināja ekspertus apsvērt iespēju samazināt veidlapu skaitu, apvienojot dažādo veidlapu atsevišķus aspektus, pēc ekspertu atkārtotiem apsvērumiem tika nolemts saglabāt 5 dažādas veidlapas. Tika argumentēts, ka šīs 5 veidlapas attiecas uz dažādiem procedūras aspektiem. Paredzams, ka visplašāk tiks izmantota 1.–3. veidlapa. Ar to, ka visa saistītā informācija, jo īpaši par maksājumu procedūru, nav ietverta vienā veidlapā, tiks vienkāršots kompetento iestāžu ikdienas darbs. Turklāt, tā kā minēto veidlapu izmantošana nav obligāta, dalībvalstis var pēc sava ieskata izvēlēties tās izmantot, kad vien rastos tāda vajadzība.

Lai vēl vairāk atvieglotu ikdienas darbu lietu izskatīšanā un veidlapu izmantošanu, tika nolemts veidlapas darīt pieejamas 23 ES valodās.

² Dok. 14898/16 JAI 1007 COPEN 361 EJN 83

³ Dok. 9610/17 JAI 540 COPEN 177 EJN 39

VEIDLAPU APRAKSTS

1. veidlapa

Saskaņā ar pamatlēmuma 11., 12. un 15. pantu izdevējvalsts kompetentā iestāde sniedz izpildes valsts kompetentajai iestādei konkrētu informāciju. Lai atvieglotu šo saziņu, ekspertu grupa ierosina izmantot 1. veidlapu. Divi galvenie elementi ir brīvprātīgs maksājums (d) daļa) un pilnīga vai daļēja izpildes izbeigšana (e) daļa).

2. veidlapa (pilnīga atzīšana) un 3. veidlapa (pilnīga izpilde)

2. un 3. veidlapa aptver divus saskaņā ar pamatlēmumu visbiežāk izmantotos paziņojumu veidus, proti, par pilnīgu atzīšanu un pilnīgu izpildi. Tāpēc arī šīs divas veidlapas ir izvietotas pirms abām pārējām veidlapām (4. un 5. veidlapa), kas aptver visus pārējos iespējamajos scenārijus.

2. veidlapa (pilnīga atzīšana)

2. un 4. veidlapa attiecas uz informāciju, ko izpildes valsts sniedz izdevējvalstij attiecībā uz lēmumu atzīt un izpildīt lēmumu. Kā liecina prakse, vairākumā lietu lēmumus atzīst pilnīgi (piemēram, Nīderlandē pilnīga atzīšana notiek aptuveni 97 % lietu). Tāpēc izstrādāta atsevišķa un, jāuzsver, īsa veidlapa. Šādās lietās izpildes valsts kompetentā/centrālā iestāde var vienkārši izmantot vienu veidlapu, izdarīt atzīmi vienā ailē, norādīt attiecīgo summu un nosūtīt veidlapu izdevējvalstij. Tas ir vienkārši, un atbildīgajai personai nav jānodarbojas ar visiem pārējiem iespējamajiem procedūras iznākumiem. Arī izdevējvalsts kompetentā iestāde var acumirkļi saprast saņemto paziņojumu, pat ja tas ir izpildes valsts valodā.

3. veidlapa (pilnīga izpilde)

3. un 5. veidlapa ietver informāciju, kas izpildes valstij ir jāsniedz izdevējvalstij par izpildes procedūru (tās iznākumu). Pieredze liecina, ka vairākumā lietu pēc atzīšanas maksājums tiek veikts pilnā apmērā. Tāpēc izstrādāta īsa, atsevišķa veidlapa, lai aptvertu lielo skaitu šādu lietu. Tāpat kā pilnīgas atzīšanas gadījumā izpildes valsts kompetentā iestāde var vienkārši izmantot vienu veidlapu, izdarīt atzīmi vienā ailē, norādīt attiecīgo summu un nosūtīt veidlapu izdevējvalstij.

4. veidlapa (daļēja atzīšana un pilnīga neatzīšana) un 5. veidlapa (lēmuma izpildes iznākums):

Tā kā 2. un 3. veidlapa attiecas uz pilnīgu atzīšanu un pilnīgu izpildi, ir nepieciešams aptvert arī visus pārējos iespējamajos iznākumos. Tāpēc ekspertu grupa izstrādāja vēl divas veidlapas, kurās atzīšanas posms (4. veidlapa) skaidri nošķirts no izpildes procesa (5. veidlapa).

4. veidlapa

Veidlapa ir saistīta ar atzīšanas posmu un aptver visus pārējos iznākumus, kuri atšķiras no pilnīgas atzīšanas.

Vissvarīgākā ir sākumā (d.1) un d.2) daļā) sniegtā informācija: Kāds ir atzīšanas procedūras iznākums – pilnīgs atzīšanas atteikums vai daļēja atzīšana? – un daļējas atzīšanas gadījumā: kādas naudas summas apmērā lēmums ir atzīts?

Nākamais jautājums ir par pamatojumu tam, ka lēmums nav atzīts pilnā apmērā. Tāpēc 4. veidlapā norādīti dažādi pilnīgas vai daļējas neatzīšanas iemesli:

- 4. veidlapas sākumā minēti atteikuma iemesli, kas uzskaitīti pamatlēmuma 7. pantā un 20. panta 3. punktā (d.3) daļā).
- Citi atteikuma iemesli, kas nav minēti pamatlēmuma 7. pantā un 20. panta 3. punktā, piemēram, attiecīgās personas nāve, norādīti d.4) daļā. Ja uz konkrēto lietu attiecas viens no šiem iemesliem, nepastāv formāls pamatojums (dzīvesvieta vai ienākumi izpildes valstī) lietas nodošanai izpildes valstij (pamatlēmuma 4. panta 1. punkts).

Papildus informācijai, ka lēmums ir atzīts tikai daļēji, veidlapā varētu sniegt papildu informāciju par atzīto finansiālo sankciju. Šādu informāciju var sniegt, ja lēmuma pieņemšanas brīdī tā jau ir pieejama (e) daļā):

- Dažas izpildes valstis lēmumu par ārvalsts lēmuma atzīšanu un atļauju veikt maksājumu pa daļām pieņem viena akta formā. Informācija par to, ka atļauts maksājumu veikt pa daļām, var būt ļoti vērtīga tām izdevējvalstīm, kurās atļauja maksājumu veikt pa daļām ietekmē noilguma termiņu. Šim nolūkam paredzēta e.1) daļa.
- Veidlapas e.2) un e.3) daļās tiek ņemti vērā citi aspekti, kuru dēļ summa, kam piemērojama izpilde, ir mazāka nekā apliecībā norādītais finansiālās sankcijas kopējais apmērs.

5. veidlapa (lēmuma izpildes iznākums)

Tā kā pilnīgas atzīšanas, pilnīgas izpildes un pilnīgas vai daļējas neatzīšanas gadījumiem ir paredzētas speciālas veidlapas, ir vajadzīga arī veidlapa, kas aptvertu visus pārējos iespējamus izpildes iznākumus, proti, 5. veidlapa.

Dažās izpildes valstīs atļauja maksājumu veikt pa daļām netiek iekļauta lēmumā par atzīšanu, bet gan tiek sniegta izpildes procesa vēlākā posmā. Informācija par to, ka atļauts maksājumu veikt pa daļām, var būt ļoti vērtīga tām izdevējvalstīm, kurās maksājuma veikšana pa daļām ietekmē noilguma termiņu. Tādēļ šī informācija ir iekļauta arī 5. veidlapā, tomēr citā kontekstā (d) daļā).

Pēc izpildes izbeigšanas pirmā sniegtā informācija attiecas uz izpildes izbeigšanas datumu un izpildes iznākumu. Šo informāciju sniedz e.1) un e.2) daļā.

Ja pēc lēmuma atzīšanas kāda summa tiek samazināta, šo informāciju var sniegt e.3) daļā.

Veidlapas e.4) daļā norāda izpildes izbeigšanas iemeslus (izņemot pilnīgu izpildi). Veidlapas e.4) daļā runa ir par pamatlēmuma 12. panta 2. punktā, 11. panta 1. punktā un 9. panta 1. punktā minētajiem izbeigšanas iemesliem. Tā kā pamatlēmuma 9. panta 1. punkts attiecas uz izpildes izbeigšanas iemesliem atbilstīgi izpildes valsts tiesību aktiem, šajā veidlapas daļā ir iespēja papildus visplašāk izplatītajiem izbeigšanas iemesliem norādīt arī “citus iemeslus”.